

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.REDACCIÓ: Manacor: Amador, 8.
Palma, sucursal: General Barceló, 1.
ADMINISTRACIÓ: Manacor: Ferrer, 5.
Palma, sucursal: Gral. Barceló, 1.

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim i altres erbes a n-es qui s'ho guany

PUNTS DE SUSCRIPCI

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol,
Ferrer, 5.—Ca-Pam Andreu Alcover,
Estrella, 6.A Palma: Llibreria d'En Guasp,
Morey, 6.—Taller d'encuadernacions
d'En Francesc Ferrer,
Sta. Eulària, 25.—Llibreria Ernest
Frau, Brossa.—Llibreria
d'Alomar y Fontdevila, Brossa.

Parla En Revenjoli. Escoltau i oireu

Singlades

Se fa precis encivellarne un ratx a n-es paperots anticlericals que capllevan per Mallorca, perque's veu que sa corema les fa anar desbaratats, en lloc de compondre-los gens. Més ben dit, es En Barrufet que va desbaratat de tot ab ses planissades que se'n du des predicadors, qu'es una cosa grossa sa gent que li treuen de ses uncles. I com es gran noningú, de rabiós que està, s'abordaria a un puat i a un mutyat de bast, bufa a s'oreya des paperots anticlericals, es seus missatjes més ben criats per fer batlendines i endemeses de mala lley, i aqueys, naturalment, no fan petjada dreita, i bramen contru Deu i tot lo que fassa gens d'olor de religió. Hala, idò, *singlem* una mica es paperots anticlericals, no per res de mal, sino per ferlos fer bots i esquerevits com a dimonis cucarells.

I

Lo de ses monjes de «s'hospici» de Eibar.

Ja recerdareu que dia 28 de janer digüerem qu'escrivíem a Eibar demanant claricies sobre axò d'aqueixes Monjes, per porer contestar categòricament a n-En J. Moya que'n deya ses mil llástimes dia 21 de janer. El Rt. Sr. Rector d'Eibar, a n-e qui escrigüerem, mos contestá enviantmos una partida de nombres des valent cenfrare *El Eco de Eibar* que tractá per menut tal questió durant es mesos d'octubre, novembre i desembre d'entany, fent callar i arronsant es socialista Amuategui, retgidor d'Eibar, que dins s'Ajuntament i demunt es paperots anticlericals de Guipuzcoa havia volgut moure un Sant-Quinti contra ses pobres Monjes do s'Hospici indicat, a forsa de mentides i embuys. D'ets orticles que publicá *El Eco de Eibar* es dies 22 i 29 d'octubre i 12 i 26 de novembre resulta que a Eibar e-hi ha un *Hospici Regional*, posat bax d'una Junta de Beneficència i que s'Ajuntament subvenciona. Aquest Hospici estava a càrrec de dues senyores seglars, que tenien de jornal 1'75 pessetes cada una, axò es, 3'50 pess. entre totes dues, que, al cap de s'any pujaven 1257'50 pessetes, que donava s'Ajuntament. Devers l'any 1905 s'Hospici el posoren en mans de *Germanes de la Caritat*, ab sa condició que n'hi havia d'haver 5, i les havien de donar 50 cèntims de pesseta de jornal a cada una, axò es, 2'50 entre totes cada dia. Ab axò només s'Ajuntament ja feu una bona economia: en lloc de 1277'50 pess., només n'hagué de donar 912'50 cad'any; per lo metex 365'50 pess. d'economia ca-

d'any, ab sa ventatje de cuydar s'Hospici, en lloc de dues senyores, 6 monjes; perque en lloc de 5, n'hi anaren 6. I encara resultaren altres economies. Aquexes monjes no essent totes necessàries a s'Hospici tot lo dia, s'en van a ses cases particulars a servir es malalts, i lo que les donen d'axò, e-hu descontenten a s'Ajuntament de sa cantitat de 912'50 pess. I puja qualche cosa aquexa altra economia de s'Ajuntament.

L'any 1907 varen treure ses monjes 291 pessetes de s'assistència a malalts a cases particulars; i per lo metex s'Ajuntament només les hagué de donar 621'50 pessetes. L'any 1908 tregueren d'aquella assistència 238 pess.; per lo metex s'Ajuntament sols les hagué de donar 674'50 pess. L'any 1909 aquella assistència les va treure 247 pess.; i axi s'Ajuntament en sortí donantlos just 665'50 pess. De manera que s'Ajuntament, des que hi ha ses Monjes a l'Hospici, no arriba a haver de donar la mitat de lo que li costava com ses monjes no hi eren. Ademés, ses Monjes, des qn'entraren, se varen enginyar i s'engiyen a engraxar porcs, a criar anyells; i ab ses enveyes, no sols tenen llet pe'sa gent de s'Hospici, sino que'n poren vendre, i hi fan es seus doblerets. Sa gent, en vista, de lo diligentes que son ses Monjes per fer anar avant la casa, se son avesats a ferhi donatius, fins a n-es punt de qn'han doblats ets ingressos de s'Hospici; i sense augmentar gens sa subvenció de s'Ajuntament, avuy, en lloc de 24 persones que's sostenien dins s'Hospici, se'n hi sostenen 47.—Axò havia de treure des sole es pocs anticlericals de Eibar, sobre tot aquell retgidor socialista. N'Amuategui, que va cercar dels llims de las olles per tot a veure si trobaria cap punt escapat de ses Monjes un dia enfloca dins s'Ajuntament un enfilay de denúncies contra aquelles santes dones; i s'Ajuntament comissioná es Batle accidental un Sr. Iriondo per que fés una visita d'inspecció a s'Hospici. La hi va fer, i s'hi aficá per acompanyarlo N'Amuategui. Se va fer sa visita, i el Sr. Iriondo no trobá dins s'Hospici cap des desordes qu'havia denunciats N'Amuategui; i havent ordenat que's millorás s'alimentació d'ets assilats, veent qu'aquell millorament suposava un augment de gast de més de 2000 pessetes, retirá s'orde.—Qui va mostrar sa filassa, va esser N'Amuategui que hi volguá dir sa seua, criticant coses que veyá dins s'Hospici. La Mare Superiora li va fer avinent que tot allò era conforme lo que manava's Reglament de la Casa; ell digué que no n'hi havia; i la Mare Superiora le hi va treure, donat pe'sa Junta que comanda de s'Hospici. Es gran banastre des socialista llavò va perdre ets estreps; i va dir qu'ell no era catòlic, i dirigentse a n-ets assi-

lats, les va dir que en coses de Relligió no creguessen sa Superiora, i una partida d'altres arriesses per l'estil. Allá se va comprovar qu'era fals i mentida que ses Monjes venessen sa llet en lloc de donarla a n-es malalts, ja que només venien sa que sobrava; allá se va comprovar qu'era fals i mentida que ses Monjes donassen dolent menjar a n-ets assilats i ab vaxella bruta i massa espellada; allá se va comprovar qu'era fals i mentida que's malalts de s'Hospici s'estiguedevagades una hora sense que los curassen perque ses Monjes se passassen es temps dins sa capella; allá se va comprovar qu'era fals i mentida qu'estignés tot mesclat a s'Hospici: homs, dones, nins i nines i tísics ab notísics, sino que hi havia i hi ha sa separació que demanen sa decència i s'higiene i que's possible a n-aquell Hospici; allá's va comprovar qu'es fals i mentida que forsín negú ses Monjes a prendre part en sos actes relligiosos, ja que no volen res per forsa, encara que's Reglament mana que tots ets assilats han de practicar com-e catòlics; allá's va comprovar que es fals i mentida que ses Monjes hagen imposat cap cástic a cap nina que sa prudència i es bon sentit no autorisin.—De manera que tot allò qu'En J. Moya deya dia 21 de janer qu'eren «fets comprovats» contra aquelles Monjes, no eren més qu'un enfilay de mentides i calúrnies.—Alguns catòlics de Eibar, indignats de veure tal ratx de mentides i calúrnies contra ses Monjes, defianen N'Amuategui i ets altres anticlericals a tenir una discussió pública sobre axò de s'Hospici Ets anticlericals tot d'una digueren que sí, pero aviat ventaren s'espasa, feren anques enrera, i no anaren de peres ni de brou.—Axò son ses hipoteques d'En J. Moya. ¡Deu se'n apiat! ¡Amèn!

II

¡Aquest caparrí vostro!

Si, ¿com el vos han posat, jo *companyans* socialistes! a n-aquex caparrí vostro aqueys mestres de doys i virolladesque teniu? ¿Vol dir es vera aqueta que diu s'*Obrer Balear* de dia 11 del corrent, que, quant voltros pujeu a n-es Poder, que no bi pujareu may, «no hi ha d'haver governants ni governats»? Idò ¿que hi ha d'haver? ¿Carabassencs, betzols, betzans, marxandos, beroyes, biduins, tocats des bolet, panel-los, afectats de fayó, quigolles, babaluets, agafats ab cans o ab una sendera? ¿Vol dir, ab entrar voltros socialistes, «no hi ha de ver governants ni governats»? I ¿com será axò? ¿que será perque no entrareu fins que tothom se'n será anat a fer vaumes a *So'n Tritlo* i a veure St. Pere o En Barrufet? ¿Vol dir, en entrar voltros fora «governants ni gover-

nats»? De manera que voltros i tot «no gousnareu»? Idò ¿que dimoni feureu, si, en haver guanyat, si en esser entrats «no governau»? ¿I axò vos ensenyá el Sr. Champsaur, catèdric de Monti-Sion, en sa conferència que s'altre dia aná a donarvos, segons contra's vostro paperot?... ¿Vol dir, en entrar voltros «no hi ha d'haver governants ni governats»? Ben mirat teniu raó. Si entráveu qualche dia, que no entrareu may, en no esser dins infern si no vos convertiu; si entráveu, vertaderament «no n'hi hauria de governants ni de governats», perque «no hi hauria govern» ni orde ni pau; no hi hauria més que desorde, desgavell, renou, rebumbori, talabastax, guerra, bordell, dissolució, abominació, un cocórum de cent mil dimonis, qua hi ballarien tots de capoll. Axò seria's reynat des socialisme; tenu raó, «no n'hi hauria de governants ni de governats»; no hi hauria més que oprimits, esplotadors i esplotats, escorxadors i escorxats, xucladors de sa sanc i de sa llecor d'ets altres i xuclats i des-sustats de sanc i llecor; seria l'Espanya en gros lo qu'es avuy es Partit socialista en petit: una trequelada d'esplotadors i d'opressors qu'esploten i oprimen sense cor ni entranyes tants i tants de beneys, betzols i benastres que's son fets socialistes, creyentse ab axò ja tenir la nír la Sen plena d'ous, i lo que tenen es ronya tanta com ne vulguen per fer uy gratant.

III

Pero ¿com el teniu tan buyt?

Si, ¿com le hi teniu tan buyt a n-aquest carabassot vostro, jo escriguedors de s'*Obrer Balear*! qu'arribau a s'estrem de dir que, en triunfar es socialisme, que no triunfará may, «dexará d'existir es sufriment qu'avuy pesa demunt noltros per causa de sa set insaciable des poder i des plers i delits»? ¿Vol dir, ab entrar es socialisme, s'acabarà, «s'assaciará» aquexa «set» de «poder i de plers» qu'ara mos petxuca tan fort? ¿Vol dir «no hi haurá pus sufriments»? ¿I hu creys voltros a n-axò? ¿Sou tan caps-closos i tan curts de tey i anau tan tapats, que creys que'es socialisme puga fer res d'axò? ¿Aont ha fet res may d'axò es socialisme? ¿No fa temps que comanden a France ses idees socialistes? Idò bé ¿e-hi han fet mancabar gens gens aquella «set de poder i de plers»? ¿e-hi han fet mancabar gens gens «es sufriment»? ¿Com l'ha de fer mancabar es socialisme a n-es sufriment ni a «sa set de poder i de plers», si lo que més fa, es augmentar horrosament tals mals? Prometent, com prometeu, que, en entrar voltros, tothom tendrá tot lo que voldrá, tothom tendrá per satisfer es seus desiys i aspiracions, ¿que feys més qu'escitar

«sa set de poder i de plers?» que feys més qu'aumentar aqueixa set? I com no es possible que tothom tenga tot lo que s'ambició natural desitja i se creu ab dret de tenir, com Deu metex, axò es, el Bon Jesús va dir que sempre hi haurá pobres, i com sols Deu poria fer qu'aquex mon dexás d'esser una vall de llágrimas, i sols e-hu dexará d'esser es dia que, a forsa de penitència de tots es pecadors, quedín esborrats i espiats tots es pecats; —resulta jo socialistes! que es una solemne mentida axò que deys que voltros «fareu desaparèixer es sufriment» i matareu «sa set insaciable de poder i de plers». No, germanets, no sou capassos tots es socialistes plegats de conseguir res d'axò. Sols Deu pot «fer desaparèixer es sufriment» de dalt la terra; sols Deu pot assaciar «sa set de poder i de plers». I voltros, grans banastres, vos figurau fegint de Deu conseguir axò? ¿Que no hu sabeu, grans betzols, que *qui futx de Deu, corre de badades?* Qui futx de Deu, cau dins ses ungles d'En Barrufet, que ja no es bo per altra cosa que per fer «sufrir», penar i rabiari.

I ¿aquexes barbaritats tan ferestes vos ensenyá ab sa seua conferència el Sr. Champsaur? Com deys que s'ha de publicar tal conferència, ja n'haurem raó a n-es seu dia; i, si hu merex, ja li pegarem ses estamenetjades que pertuquin.

IV

¡Desgraciats!

E-hu son sobre tot desgraciats es companys de s'Obrer Balear que dissapte passat tractaren de glorificar aquells criminals horribles que feren la *Commune* de París l'any 1871, aquella revolució sa més infame, sa més vergonyosa, sa més criminal. ¿Saben es desgraciats qu'han escrit axò des paperot socialista, que va esser la *Commune* de París? No hu saben? Idò qu'estudiin primer en lloc d'escriure. ¿Que hu saben? Idò pitjor encara per ells. Avuy no mos hi cap una descripció de ses principala infámies, crims, barbaritats i abominacions sense nom que cometeren es de la *Commune*. Per axò hu reservam per dissapte qui vé, si Deu ho vol i som vius. Preparauvos per sentirne de ferestes.

V

¿Será vera?

Mos arribá una nova que, si es vera, dixeria D. Fernando Pou i Moreno en situació ben poc ayrosa. Mos diuen que dia 11 avespere, parlant públicament a s'aplec electoral que feren es republicans d'aquí a n-es seu cassino, va dir que, ab ells entrar, donarien deu o dotze anys de permís per saquetjar i despuyar tots es contraris. I encara diuen que n'amollá un'altra demés feresta: que va dir que s' monárquics son com-e porcs que s'están dins sa soll menjant a rompre i atipantse fins a punt d'esclatar, i en via neguna volen dexar sa gripia; per lo metex, ab ells no hi ha més que fer que lo que fan ab sos porcs, que, com estan grassos, les treuen de sa soll i ets acoren sa guinaveta. Axò s'ha de fer ab sos monárquics: matarlos com-e porcs.

Axò diuen que va dir D. Fernando Pou, i que hi va haver republicans i socialistes que'n protestaren, dient qu'allò era deshonorar i fer impossible sa república.

Bé's comprèn que qui, com D. Fernando Pou a n-es dinar de sa república, dia 12 de febrer, va tenir pit per cridar *¡Visca En Ferrer!*, ja es capaç de cridar qualsevol altre barbaritat i atrocitat; pero, fraccament, mos resistim molt a creure que D. Fernando Pou se fés tan envant que digués que, en entrar ells, han de donar deu o dotze anys per saquetjar i despuyar gent, i que han de matar tots es monárquics com si foren porcs grassos. Sia lo que sia, per Manacor corre aqueixa veu, qu'ell digué tot axò; per lo metex convendria qu'ell parlás. Si calla, considerarem qu'es ver que hu digué, i li hi tirarem a la cara sempre que venga a má.—I ¡que no se'n venga llavò ab cinc sous quatre sous!

VI

Mentides i infámies contra l'Església

N'está ple un articlot des paperetxo republicanetxo *El Ideal*, bax des titol *Hipocresia de la Iglesia. Los muertos; la tradición*. I tenui cara jo republiquenexos! de tractar d'hipocrita l'Església de Deu, allá ont es s'inimiga més resolta de s'hipocresia i voltros sou ets hipocrites més grossos i desenfreits del món?

1

Lo des morts i es cementeris

Mentiu tant alts com sou jo republiquenexos! en tot quant deys que l'Església «tira» «certs morts» «a n-es feners», a n-es corral» i que «los maleex». ¿Aont ni quant ha fet may l'Església res d'axò? Citaume'n un qu'es un de cas deres d'axò! ¿Que l'Església «decanta, cruel, es cadáveres d'ets impios, des masons, des que's son defiat»? I ¿que no té dret de «decantarse» lo que s'es decantat d'ella? ¿Aont estaria sa llibertad des católicos si fins i tot no poguésem estar a n-es cementeri separats d'aquells que en vida se separaren de noltros i mos feren tot es mal que saberen? ¡Axò es sa «crueldat» de l'Església!—Mentiu tan alts com sou, jo escriguedoretos! com deys que axò de «decantarse» l'Església «es cadáveres» des renegats o pecadors públics e-hu fa just p'es «doblers des morts»; i que, «si hi ha per funerals», l'Església admet «es cadáver, tant si es d'un heretxe com d'un masó com d'un suicida.» ¡Es fals de tota falsedat! ¡mentiu, escriguedoretos, mentiu! ¡May per may l'Església ha fet res d'axò!

¿I deys qu' Ella comensá per «enterrar dins ses esglesies» i que «ab-axò i va fer negoci». Es una solemne mentida. Es primitius feels arribaren a conseguir que l'Església els dexás enterrar a s'atri des temples de Deu, axò es, just davant o a un costat, i d'aquí resultaren es fossars; després conseguiren que l'Església los dexás enterrar dins es temples metexos, com una gràcia, com una tolerància. De manera que s'esperit de l'Església may va esser axò d'enterrar dins es temples; e-hu permetia por no ferse dolenta. Mirau jo republiquenexos de *El Ideal!* qualsevol tractat de Dret Canónico de Disciplina Esglesiástica, i vos ne convencereu de qu'es axí com deym. En quant a lo que... mentiu de que l'Església «fes cap negoci» en tot axò, es fals de tota falsedat. May per may l'Església «ha fet» tal «ne-

goci»; i si no digau quin, quant ni aont, grans mentiders de *El Ideal!*

I ¿aont es sa vostra bona fe, tirant, com tirau, demunt l'Església es desordes i deficiències que devegades hi ha dins es cementeris en quant a policia i condicions higieniques, essent axi que tal ram corre a conte des Municipis i no de l'Església!

¿I tenui es desenfreiment d'anar a dir quel'Església «esplota» es morts es cadáveres, es cementeris? ¡Ah grans mentiders, columniadors, embuyistes de marca! ¡Veyam digau ab que «esplota» l'Església es cadáveres ni's cementeris! Citau un cas d'axò de Mallorca, que hu poguem aclarir; no d'allá dessá la mar, que no hi haja manera d'aclarirho! ¿Que no sou capassos de citarnosne cap de cas? ¡Vaja, grans belitres embelitrats!

2

Lo de sa caxeta de la Seu de Zamora.

Es Capítol de Canonjes de Zamora sembla que, trobantse la Seu en gran fretura de diners per fer obres de verdadera necessitat, degudament autorisat p'es qui'l poria autorisar, el Papa, va vendre a un nort-americá una preciosa caxeta de marfil. Se'n temé un diputat i en parlá a n-es Congrès, movent es paperots anticlericals gran rebumbori contra's Canonjes de Zamora i contra l'Església, tractant aquells canonjes de lladres, dient ses mil llástimes, insults i calúmies contra l'Església, sostenint que tot quant té l'Església no es cap propietat d'ella, sino que just n'es depositària, bax de sa tutela de s'Estat i no del Papa, perque's feels entregaren totes aquelles joyes i preciosidats artístiques a l'Església, no com-e donatius, sino just com-e deposits per que hu guardás. Tot axò vé a dir s'articletxo de *El Ideal*, copiat sens dupte de qualche paperot bréndola de Madrid. Ido tot axò es fals i mentida, senyorets de *El Ideal*. ¿Aont consta que ses moltes de coses que's feels entregaren a l'Església, just fos en deposit i no vertaders donatius? ¿Qui ha donada a s'Estat tal tutela demunt ses coses de l'Església, de manera que'n pugua fer trucs i baldufes? Sols li porien donar tal tutela es qui feren tals donatius a l'Església. ¿Aont consta que la hi donassen?

¡S'Estat encarregat d'amparar i defensar es bens de l'Església, ses joyes, ses alhaques, ses preciosidats artístiques de l'Església! ¡A bon gat haurien comanat es formatje! ¿Que va fer s'Estat com va treure's frares i s'apoderá des bens de l'Església? Va fer mal-bé tresors inmensos d'art i riquesa; les va dexar robar a tots es polissons que tenien bo ab so Govern, que's feren rics venent aquells tresors a n-els estranjers, com se pot veure recorrent es museus públics i privats de ses nacions civilisades. Va esser allo s'escándol més gros, es robatorum més ferest, s'infámia més horrible per la pobre Espanya. S'estupidesa i sa bajarania i sa mala cura de s'Estat mos posaren en ridicul davant tot lo mon, mos feren passar per una nació de seuvatjes. Axí salvá s'Estat es tresors inmensos d'art i de riquesa que tenien ses Ordes Relligioses i ses esglesies d'Espanya.

¡I voltros republicans tenui cara d'alsar la veu contra's qui no conserven es tresors artístics de ses esglesies? ¿Voltros defensors de sa conservació des tresors artístics? Ido ¿per que durant sa Revolució de Setembre tomáreu tantes d'esglesies a Madrid, a Sevilla, per tot allá ont poguéreu, fent fer uy, tudant, robant tantíssims de tresors i meravelles d'art? ¿Com no hu veys que vos toca un bon callar? ¡Vos toca avergonyirvos i fer penitència ben coral de tantíssims de pecats i crims com cometeren llavo

contra s'art, contra ses meravelles de s'art relligiós i no-relligiós d'Espanya! ¡O ja no vos ne recordau d'aquell monument de la Reyna que hi havia a n-es cap des Born de Ciutat? ¿Qui'l va fer benes més que ses turbes revolucionàries del 68? qu'eren ben vostres, jo republicanetxos de *El Ideal!* I ¿qu'eren més que republicans es criminals de sa *setmana trágica*, que tants de monuments i joyes artístiques feren mal-bé, com-e seuvatjes i bandetjats, pitjors que tigres i panteres?... ¡Vaja! republicanetxos, ¡no'n parlu de conservació de monuments ni de joyes artístiques! ¡Negú d'Espanya en pot parlar manco que voltros! ¡Vos toca un bon callar, grans marxandos!

I ¿qu'ha fet es Govern ab axò de sa caxeta de marfil de la Seu de Zamora? ¿Ha negada sa propietat de tal caxeta a n-es canonjes d'allá? No, perque ses lleys actuals regonexen a l'Església sa propietat plena i absoluta des temples i de totes ses altres coses pertenyents a ella. Lo qu'ha fet es Govern, i ab axò merex alabansas, es estat prendre pe's Estat sa caxeta aquella p'es metex preu que 'n donava aquell nort-americá. Axò es lo que pertocava fer, i nos'enfilay d'insults, bestieses, barbaritats i calúmies desvergonyides des paperots anticlericals, que no son més qu'una colla de estrúmbols i malfactors, que merexen penjar.

VII

¡Ah...valents!

No merexeu altre nom jo escrie guedoretos de *El Ideal!* que dissapte passat veniu a tractar el P. Recolons, s'eloquentíssim Coremer de la Seu, de «hipocrita», «vividor», i «miserable criminal amagat devall s'habit de sa relligió que diu que professa». Com se suposa que, per evitarvos ses conseqüències d'una querella criminal, no hu deys tot dret; pero massa 's veu que feys com sa raboa. que lo que no pot dir ab sa boca, e-hu diu ab sa cóa.

¡Sa nostra enhorabona més coral a n-el P. Recolons! Aqueys insults i insolències des paperots anticlericals, merdacaners d'En Barrufet, honren un predicador, un apostol de Jesucrist.

¡Bona senya, P. Recolons, si ses boques d'infern no están contentes de vos, si no se'n treuen paraula bona! ¡Senyal de que feriu a n-es viu! ¡Endevant, homo sant de Deu!

VIII

¿Com no vos feys tondre aquex clotell?

Per voltros republicans de Manacor parlam. N'hi duys massa de llana a n-es clotell, i per axò En J. Moya en fa pica de pore de voltros; vos emblanquina, i vos fa creure qu'ets ases volen, allá ont van ben terra-terra. Vos diu que «poreu estar satisfets» de «éxit» qu'heu tengut ab ses derrereres eleccions, perque només heu tenguts 300 vots manco que a ses eleccions des matx, per quant «ara sou anats tots sols a sa lluyta», sense «pactes ni contractes ni contubernis» ni «componendes» ab cap altre partit; i qu'axò es estat «sa primera passa» que hu donada «en tal sentit»; i per lo metex, que ses altres vegades, a ses eleccions des matx, anáreu de «pactes i contractes i contubernis i

componendes» ab altres partits, ab so partit lliberal. Tot axo no son més qu'un enfilay de mentides. Es resultat de ses eleccions d'ara i des matx canten: mirau demunt es *Bolleti Oficial* de sa Província es vots que tenguéreu a n-es matx i heu tenguts ara; i veureu que ara n'heu tenguts, no 300 manco, com ment En J. Moya, sino 576 manco.—Mirau lo que vos deya En J. Moya demunt s'in-*Justicia* de 14 de matx! ¿O ja no vos recorda? ¿O ja no la conservaa? Noltros sí que la conservam per fregar-lavos p'es nas a voltros i a n-En J. Moya. Ido dia 14 de matx, a sa plana 2.ª columna 1.ª, vos deya aqueix gran embuyista: «Pero conste bien alto que los republicanos y los socialistas no hemos hecho arreglos ni componendas ni cambios de votos con nadie. Hemos ido solos á la lucha». Llavo vos deya que havíeu lluytat tot sols sense cap classe de componenda ab negú, i ara vos diu qu'ara «heu donada sa primera passa» ab axo d'anar tot sols sensa cap componenda. Per lo metex, o ara o llavo vos enganava. Més ben dit, vos enganava llavo fentvos creure que no hi havia haguda cap componenda, i vos engana ara fentvos creure que «poreu estar satisfets» de «s'exit», axo es, de sa pèrdua de 576 vots que heu tenguda dins es districte de Manacor.

I ¿no es riurese'n de voltros, anarvos a dir, com vos diu, que «sa votació que tenguéreu» dia 12 a Manacor «no suposa mancap de vots p'es vostro partit», i tot perque a ses eleccions des matx tenguéreu 373 papeletes ab sos tres candidats que votáveu, i ara en tenguéreu 424? Ara, bé, s'in-*Justicia* de 14 de matx, plana 2.ª, columna 1.ª, va dir que tots es

vots que va tenir a Manacor es vostro candidat Garcia Orell, 634, eren de republicans. Per lo metex, si llavó en tenguéreu 634, i ara només n'heu tenguts 449, ¿com dimoni no heu mancabat de vots? ¿Vol dir En J. Moya farà que 449 no sien més pocs que 634? ¿Vol dir qui de 634 pass a a449, no mancaba, no «disminuex»?

I ¿com explica En J. Moya aqueix mancap de vots qu'hen tenguts a Manacor? Diu que n'hi ha haguts que «per compromisos o per amistat estan subjectes a un partit monárquic, pero que senten simpaties per voltres», i a ses eleccions des matx, pe'sa lluyta sorda que hi havia entre En Rosselló i En Valenzuela, pogueren donar un vot a n-es republicá Garcia Orell; pero ara «se son vists obligats a donar es tres vots a n-es monárquics».

I aqueys tals ¿son republicans o no? Si no hu son, i votaren ab voltros a n-es matx, menti En Jimenez Moya dia 14 de matx com digué que 's 634 vots d'En Garcia eren tots de republicans. Son republicans? Ido ¡bons republicans tenui, que, «per compromisos o per amistat», vos abandonen i voten es monárquics! ¿Ab gent axí confiau de triufar? ¿A n-axo hu deys republicans? ¿Ab axo vos donau per satisfets i creguts de que ses eleccions passades son estades tot un «exit», com vos ho diu En J. Moya, fent burla de sa vostra bobianeria i toxarrudesa?

¡Vaja, republicans manacorins, creyme! ¡feysvos tondre aqueix clotell! que hi duys massa llana, i En J. Moya, qu'es més viu qu'un gat negre, en fa massa pica de porc de voltros! ¡No sé com no hu veys!

campanyes abans de doblegar es trenta anys, siga de resultes d'haver «mudat» noltros «de posició» ni tenga res que veure ab tal «mudansa». Ha de sebre aqueix confrare que molts d'anys abans de «mudar de posició», ja «haviem mudat» de manera d'apreciar ses coses polítiques i es sistema de combatre per Deu i per Espanya, com e-hu prova s'article que l'any 1896 publicárem dins *Recuerdo Necrológico* qu'es diari de Ciutat *La Almudaina* consagra a n-aquell gran escriptor i gran apolagista catòlic D. Jusep Maria Quadrado, article que umpl les planes 13-16 d'aquell opuscle.

¿Per que «mudárem»? ¿Per pescar? ¡Veyam a n-e quina pesquera hem fet a nosa a negú may! ¡Veyam darrera quin polític som anats may cóu-cóu, captant cap influéncia! ¡Veyam aont hem fet a ante-sala en tots es dies de sa nostra vida per demanar absolutament res per noltros a cap polític ni a n-e qui hem dirigit may es més petit memorial per que mos donassen cap tayada de res! ¿Poren dir lo metex molts des qui mos critiquen i lleven sa pell? ¡Ah sí a noltros no mos sobrás sa prudéncia i sa caridat que 'ls-e falta a ells, que'n parlem dir de coses!

¿Per que «mudárem» de manera d'apreciar ses coses polítiques i de sistema de combatre?

Ah! perque mos cansárem de veure desautorizada tal manera i tal sistema p'el Papa i p'es Bisbes; va esser un enfilay de desautorisacions que mos vengueren de Roma, no individualment a noltros, sino a s'Escola Política a que pertenyem. Sí, tantes de singlades com se'n va dur aquella Escola, mos arribaren a fer obrir ets uys i a convencermos de que a Roma no estaven per tal manera de veure ni per tal sistema, i que noltros obstinám-mos a seguir en lo metex, érem uns fiys malcriats que no mos aturárem de donar disgusts a n-es nostros Pares (El Papa i es Bisbes). Per creure 'l Papa i es Bisbes «mudárem»; i efectivament, de llavó ensá no hem vist pus desautorizada p'el Papa ni per cap Bisbe sa nostra manera de veure ses coses polítiques ni es nostro sistema de batallar, mentres qu'aquella Escola Política ha seguit dugentse'n singlada i altra singlada de Roma i de s'Episcopat.

¿Trobau, germans, que vos va bé seguint sempre lo metex, merexent desautorisacions de Roma i des Bisbes? Ido endevant! des vostro pa fareu sopes.—Per part nostra, axí com som ara mos va en popa de tot, perque no hem tornat tenir cap disgust pus d'aquells que tant sovint teniem per motiu de ses receptes que mos venien de tant en tant de Roma o de s'Episcopat que mos feyen veure estels de bell de dia. Sí, mos va tan bé que, quant l'any 1907 donárem a Barcelona una conferéncia sobre sa *Condúcta política que s'imposa avuy a n-els catòlics*, s'Autòridat Esglesiástica d'allá dexá 's feels en completa llibertat per seguir tal «conducta» Se feu de dita *Conferéncia* una edició de molts de mils d'exemplars, que's repartiren per tot Catalunya; i haventhi hagut un «puríssim» de marca que denunciá a la Sagrada Congregació de Roma sa nostra *Conferéncia*, com mos ho digueren a Roma metex dins s'octubre d'aquell any, aquesta es s'hora que la Sagrada Congregació mos haja hagut de dir res ni haja badada boca sobre tal *Conferéncia*; lo qual prova que sa «conducta» que noltros aconsayárem i qu'hem continuat seguint invariablement, no es gens dolenta ni perillosa, encara que certs *puríssims* assoleyats de Catalunya i d'aquí la tenguen per una *deserció* i un cas flagrant de lliberalisme.

Axí mos posárem molts anys abans de «mudar de posició», i axí estam. «Mudárem», no d'idees, sino de manera d'apreciar ses coses polítiques i de batallar per Deu; «mudárem», per seguir se veu del Papa i des Bisbes, que no s'aturaven de dir qu'haviem de «mudar»; «mudárem» per esser fiys obedients de s'Església per esser fiys ben criats, per no donar pus disgusts a n-es nostro Pare, a n-es Vicari de Cristo, es Deu de la terra.

Catòlics de bona fe, persones imparcials, ¿merex aqueixa conducta nostra elogis o censures?

I ara posam punt, fent a sebre a n-es confrare aludit, que no estam disposats a perdre ab barayes de germans ab germans es temps qu'hem mester per combatre ets anticlericals. Si seguex ponyintmos, mos defensarem lo més curt possible, just lo indispensable per conservar ben net es nostro bon nom, qu'hem mester pe'ses nostres campanyes contra es paperots inimics de Deu i de l'Església, contra qui volen exclusivament esplayar es nostro geni, no contra 's nostros germans de fe i de pátria. I, sobre tot, sápia i entenga aqueix confrare que no regonexem altre jutje ni mestre sobre sa nostra manera d'apreciar ses coses polítiques i de batallar per Deu, que'l Papa i es Bisbes, i especialment el nostro, es qui l'Esperit Sant ha posat per retgir l'Església de Deu de Mallorca. D'aqueys Mestres, i de cap altre pus estam disposats a rebre llissons ni nort ni búxola. ¿Estam?

S'Arretgle Parroquial de Mallorca

Aquesta setmana s'es firmada la Reyal Cédula que mana s'execució d'aqueixa importantíssima i trascendental millora de ses coses esglesiásticas de Mallorca. I no sols está firmada la Reyal Cédula, sino que ja la té en son poder es nostro Il.^m i Rdm. Sr. Bisbe. Estam d'enhorabona tots es qui mos interessam p'es bé de ses ànimes, p'es bé de totes ses esglésies de Mallorca. Es nostro digníssim Diputat D. Juan Valenzuela e s'héroie d'aqueixa gran obra, d'aqueixa obra trascendental i gloriosíssima. A ell, després de Deu, e-hu deuem, i també, just es haverho de dir, a l'Exm. Sr. D. Jusep Canalejas. En ses altres coses de Govern será tot lo que volgueu, i moltes d'elles merexen tota sa nostra reprovació; pero envers d'aqueixa merex tot es nostro elogi, tota sa nostra gratitud. Pero, sobre tot, la se merex es nostro amic estimadíssim D. Juan Valenzuela. Que Deu nostre Senyor le hi pagui a n-aqueixa vida i a s'altra; sí, que la hi pagui el Bon Jesús a n-aqueixa bon'obra qu'ha feta, axí com noltros voldriem idemanam. Amèn.

Es sisè centenari de sa mort del rey En Jaume II

Dia 28 de matx qui vé farà sicents anys justs que va pasar d'aqueix mon a l'altre aquell bon rey En Jaume II de Mallorca. Es bons mallorquins están a n-es cas de celebrar d'una manera digne aqueix Centenari. Si el rey En Jaume II no mos interessava ¿que mos interessaria? Ab s'idea de dur es nostro granet d'arena a n-aqueixa obra altament patriòtica de celebrar tal Centenari, dissapte qui vé, si Deu ho vol i Maria, comensarem una sèrie d'articlets per donar a conèixer a la gent senzilla qui era el rey En Jaume II, lo qual vendrá a esser una espècie de *Vida Popular* d'aquell digníssim i estimadíssim rey de Mallorca (al cel sia ell i tots los morts).

Miquetes d'història manacorina

Festes per haver fet el Bisbe Cotoner

Es dia 14 de mars de l'any 1671 arribá sa bona notícia de que Sa Magestat la Reyna havia tengut per convenient anomenar Bisbe de Mallorca l'Honorable senyor Excelentíssim D. Bernat Cotoner, Arquebisbe d'Oristani. A les-hores dit senyor se trobava a Ciutat ab us de llicència, i no volgué rebre llavó ses felicitacions per no sebre encara sa nova d'ofici.

Es manacorins, amics de l'Església per fé i lligats, per dever, a sa molt noble

DE TOTES ERBES

Secció local

Se conex qu'es entrada sa primavera: ja no fa fret; surten boyrotes; fa vent per llarc; brusquetes primes i curtes com-e comanades pe'ses faves, que's carreguen de flor i perex que tenen ganas d'esser bones, pero les falta saó; es blats se componen; ordís i civades seguexen bé, grácies a Deu. Ets ametlers se vesten de fuyam ara qu'han florit; si ses jelades no mos prenen ets ametlons, ja serem venturosos. Aubercouers, pruners i demés faramalla florenx qu'es un gust; ses oliveres comensen a mostrar sa pareya, i surten a n-es garrovers ses garrovetes, i, si plou de matx, poren donar un bon esplet.

Conradors, comensa a esser hora de posar superfosfat i potassa a n-es goret per quant aquexes dues sustàncies no desmerexen; mentres no hi haja rels que les xuclin, queden dins sa terra, i allá esperen que venga una rel a ferles tornar blat o qualsavol gra o llegum. Se femada més barato es sa quimica. Res e-hi ha, animal ni vegetal, que cresca sense fosfor, potassa i nitrogeni. Es cosa provada que lo més avengut es tirar es superfosfat i sa potassa a n-es goret a fi de que's mescl bé, i llavó, en haver de sembrar, basta durse'n es sac ab sa llavor; axí ses plantes, en comensar a arrelar ja troben es berenar apareyat. Vaja idó, conradors, fora són! fora vessal!

Es dia de St. Jusep el Sr. Rector mos va fer a sebre que dins breu temps ses voltes de l'Assunta quedarán llestes. Parex mentida qu'hajen feta tanta de via; fa un any que comensaren aqueix bras de creuer.

Deu el mos conserv, si convé, a n-el Sr. Rector, i qu'ell i noltros poguem veure acabades aquexes grandioses obres de l'església parroquial.

Seimbla que's tracta de posar una societat que cridarà fort s'atenció per lo original i que favorirà ferm sa gent més necessitada com son es conradors.

† Diumenje entregá l'ànima a Deu lo Rt. D. Damià Pastor, pre., a una edat avensadíssima. ¡Que Deu nostre Senyor haja acullida sa seua animeta a la Santa Glòria, aont tots al poguem veure. Amèn!

Es nostro condol més coral a la seua honorable familia.

ANDREU ALCOVER.

Qui es confrare, que prenga candela

Parlam per un paper novell a n-e qui, com comensá a sortir a rotlo, s'altra diassa, férem un'escomesa germanívola, i li copiárem qualche cosa fentne elogi; i ell per tota correspondéncia llamentantse de que no 's fassa s'unio des catòlics, mos dirigex un enfilay d'alusions ben coentes i mortificants, acusantmos de tractar a coses i a garrotades en nostros germans en la fe, i que «mudam d'idees polítiques ab sa metexa facilitat ab que mudam d'empleu i de posició».

A n-aquest confrare lí feym avinent: 1.º que no es ver, pero gens ver, que hájem tractat cap catòlic ni cap corrent d'opinió catòlica axí com ell, diu; i si no, que cit pessa, que mos ho provi ab fets;—i 2.º que ni es ver qu'hájem «mudat may d'idees polítiques», fonamentals, ni es ver que sa manera que tenim ja fa anys de veure ses coses polítiques i de batallar per Deu i per Espanya, diferent de sa manera que teniem ab ses nostres primeres

família Cotoner, s'afegaren moltíssim des nou nomenament de Bisbe, com es de veure pe's notes que seguexen, preses des *llibres de determinacions i clauariats* de la vila.

—1671, 5 abril—

«Sabran que ha vingut noua certa que lo Arcabisbe Cotoner es electó Bisbe de Mallorca, de que saben en la ciutat han fetes alimares y altres festes. Y com V.º M.º saben les obligacions tenim a la casa Cotoners, demanam si seria bé que nosaltres fésem algunas demostracions de alegrias per raho de dita elecció i ab aquina forma se ferán... A la qual proposició fonc concelis i resol per tot lo consell, ningu discrepant, ques fessen les alegrias i festes ab totes las solempnitats ques puguen fer, ço es, offici, sermó, musica, processó i al vespre antes de dit offici se fassen los llums que se acostuma en ditas festes, los quals llums sian duraders per tres vespres continuos; i per dit efecte los honorables jurats puguen gastar de diners desta universitat lo que será menester, solament sa fassen las festes que dits S. S. Cotoner merexen.»

—1671, 8 maig.—

«Se fan celebres alimares per lo Sr. Bisbe Cotoner... Se gastan—6 lliures per les trompes qui sonaren; 4 lliures per 20 lib.º de fil per los couets; 36 lliures per cera atxes candelas fiols etc.; 3 lliures per adobar los caualls cotoners i cotó i flocs per lns minyons de Felanitx; 9 sou per fer forts los bigalots del castell de foch; 20 lliures a fr. Miquel Monjo, dominico, per fer los fochs; 13 lliures a mestra Bartomeu Riera fuster i mestra Juan Fiol jarrer per sos traballs i *ingeniis*; 36 lliures 11 sous 6 diners mes decera; 8 lliures a fr. Lorens Robert del Orde del Sant Esperit per lo preu ó valor de los *jurafichs*; per posar las atxas i lantons de la sala, 9 lliures 8 sous 8 diners; al fuster Juan Riera per lenyams i traballs de fer *lastafermo* i el carro triunfal; de la comedia de fray Piza, 1 liure; per lo sermó qui predicá fay Miquel Barceló, dominico, 2 lliures; per repartir a la reuerenda Comunitat 4 lliures; per claus i 4 jochs de cartes per los couets que faltaren 17 sous; per landera per *lastafermo*, 4 diners; per taronjas per posar lns candelas de seu a las finestras, 8 diners; per port de lantons i els mascles etc. aportaren de la ciutat, 1 liure 14 sous; per lo valor de 100 fasters que feu mestra Miquel Riera fuster a raho 1 sou 2 diners per pessa, 5 lliures 16 sous 8 diners; per los minyons qui vingueren de Felanitx a ballar els *cosis ab broceret*, 3 lliures 8 sous—

S'aygo ballant i es canariet parlant

Axò era un rey, fadrinel-lo, qu'ana-va casador, pero de tot.

Un dia m'afina un'al·lotellota, pobre sí, pero qu'embellia de garrida qu'era: feya enamorar pedres. Havia nom Catalineta, i bon'al·lota de tot de tot.

El Rey, ja hu crec, en romangué ferit-l'ha, i ja li diu:

—Catalineta, surta des llevant, surta des ponent, mos hem de casar.

—No se'n riga de mi, Sr. Rey! deya s'al·lotona. ¿Qui hu ha vist may un rey casarse ab una mesquineta com jo?

—¿Qui hu ha vist may? deya el Rey. Idò ara se veurá.

—No res, arribá a dir s'al·lotella, si tan encarat e-hi está, ¿endevant ses atxes!

La Reyna véya no la volia a Na Catalineta, no per res sino perque era tan pobretxa, pero la se va haver de beure.

Se casaren, i se feren unes noces may vistes.

Encara no les havien acabades, com se mou una guerra, i el Rey, ja hu crec, se n'hi hagué d'anar; i dexá,

1 La'm contá D.ª Catalina Tomás Pinye, zadiua de la Ciutat de Mallorca.

com bé hu poreu creure, ben comanada Na Catalineta a sa mare, que la tenguessen ben respectada i regositjada.

Que me'n direu? Ell abans de fer s'any, Na Catalineta tengué una ninona, se cosa més purificada.

La Reyna véya escriu a n-el Rey:

—Sabrás que sa teua dona ha tenguda una cosa que no saben si es animal o persona.

El Rey contesta:

—Sia lo que sia, gordaum'ho ben gordat!

La mala véya, lluny de creure'l, posava sa nina dins una caxeta ab una bossa de doblers devora's capet, tanca ben tancat, i hu tira a n-es riu, que passava per bax de ca'l Rey.

La bona sort, una doneta rentava un tros més avall a una vorera des riu; veu venir surant surant aquella caxeta, s'enginya per aplegarla, la se'n du a ca-seua, l'obrin ab so seu homo, que'eren xores; i com me veuen aquella ninona tan garrida ¡ja hi estigueren contents! i més afinantli devora's cap aquella bossa de doblers.

—No res, digueren, noltros que no'n tenim cap, será nostra aquesta nineta.

Aquella dona era Catalina.—No res, idò, digué ella, li direm Catalina, es meu nom.

La donen a dida a una veynada; i aquell infantó era de tan bon prou, que la veyen créixer i posar popes; com més anava, més garrida tornavai

—¡Axò no es una nina! deya tothom. ¡Axò es un angelet, un xerefinoy!

El Rey des cap de temps torna de la guerra; i, com sa mare li conta que'havien tirat lo que Na Catalineta havia tengut perque no sabien si era animal o persona, se posa fet un Nero.

Si no fos estat sa mare, la se menjava a la mala véya.

I Na Catalineta que no parlá ni motá per no destapar sa sogra.

¿Que me'n direu? Ell des cap d'una temporada ja's mou un'altra guerra, i el Rey ¡de d'allá ab totes ses seues tropes!

¡Ell prou que dexá ben comanada Na Catalineta a sa mare! i ben comanada que, si hi tornava haver gent novella, li guardassen ben gordat lo que nasqués, fos blanc o virat, fos lo que fos.

Sobre tot, ell dins un parey de mesos, Na Catalineta torna tenir fruyt de bendició: un ninet com un sol, que tothom s'hi embadalia.

La Reyna véya torna escriure a n-el Rey:

—Sabrás que se teua dona ha tornat tenir una cosa que no saben si es animal o persona. Tothom en xerra, i diuen que qui tals coses té, no pot ésser cosa bona.

El Rey contesta:

—¡Sia lo que sia, gordaum'ho ben gordat! Si no m'ho gordau, en torna en faré una l'ase i seca! I mirau quin'ho-ra voshó dic!

Sa carta del Rey ja no hi va ésser a temps perque la mala véya tot d'una agafa una caxeta, e-hi afica aquell ninó dedins ab una bossa de diners, tanca ben tancat, i ¡zas a n-es riu!

I volgué la bona sort qu' aquella metexa doneta de s'altra vegada també rentava més avall a sa vorera des riu.

Veu venir aquella caxeta surant surant, té franc d'aturarla, la replega la se'n du a ca-sena, l'obrin ab so seu homo, i no vos dic res si hi estigueren contents i si s'hi posaren xereve llos com veren aquell ninet tan garrit ab aquella bossa de diners devora.

—¡Bé mos va, grácies a Deu! digueren. ¡Axí en tendrem dos, un masclet i una femellina! A ell li direm Juanet: ¡es meu nom! digué aquell homo.

Posen es ninet a dida, i, lo metex de sa nina, el veyen créixer i posar popes, i tothom que deya:

—Axò no es un nin! ¡Axò es un angelet en carn humana! un ¡xerefinoyet!

Sobre tot, el Rey torna de la guerra; i, com veu que sa mare li havia feta sa metexa endemesa de s'altra pic, de tirarli lo que Na Catalineta havia donat a llum, se posa fet un Nero. Si no fos estat sa mare, en feya una d'ase i seca.

I Na Catalineta de bon'al·lota qu'era ¡ben alerta a parlar ni motar por no destapar sa sogra!

Però bellament poreu pensar com devia trobarse es seu coret de mare.

Dins un parey de mesos, *tac* se torna moure un'altra guerra, i el Rey ¡de d'allá ab totes ses tropes!

I prou que dexá ben comanada a sa mare que tenguessen ben respectada Na Catalina; i que, si tornava tenir fruyt de bendició, li gordassen ben gordat lo que nasqués, fos blanc o virat, fos lo que fos.

Ell a's cap d'una temporada en toruá tenir Na Catalineta de fruyt de bendició: un altre ninet, que si garrit era s'altra, més ho era aquex.

La Reyna véya torna escriure a n-el Rey.

—Sabrás que sa teua dona ha tornat tenir una cosa que no saben si es animal o persona; i tothom en xerra, tot es un *rum rum*, i diuen que tal dona no pot ésser més qu'una bruja mala-fembra.

El Rey contesta tot d'una:

—¡No vos atrevigueu a tirar axò que deys qu'es nat! ¡Si hu féyeu, no hi haurá remisió per vos, en jo tornar! ¡Qui fa tres, ase es!

¿Com s'ho havia d'escollar la mala véya, si a l'acte d'haver escrita sa carta a n-es seu fly, ja m'afica aquell ninó ab una bossa de diners dins una caxeta, la tanca ben tancada i ¡zas a n-es riu!

I volgué la bona sort qu' aquella metexa doneta de ses altres vegades també rentás més avall a sa vorera des riu.

M'afina sa caxeta que se'n venia surant surant, té franc d'aturarla, l'agafa, la se'n du a ca-seua, l'obrin ab so seu homo, i poreu fer contes si ballaren de contents de veure hi un altre ninet ab una bossa de diners.

—¡Bé mos va, grácies a Deu! deyen ells. ¡Ell ja'n tenim tres! Deu mos do la mayna!... No res, li direm Miquel a n-aquest, es nom de mon pare, el cel sia ell! deya aquell homo.

Posen es nina a dida; i lo metex que'ts altres, el veyen créixer i posar popes, i tothom que deya:

—¡Axò no es un nin! ¡Axò es un angelet en carn humana! ¡un xerefinoyinet!

¿Que me'n direu? Ell el Rey torná de la guerra; i, com veu s'endemesa que sa mare li havia tornada fer, de tirar es fruyt de bendició de Na Catalineta, no'n tayá pus: agafa sa mare i la posa dins s'olla d'un castell per que no vés sol ni lluna pus i s'hi podrís; però des cap de temps se'n va compatir perque, després de tot, era sa mare, i la feu posar dins una torre, que pogués goytar per un finestró per ont li entraven es menjar; i sempre la tenien guayta qui guayta.

I Na Catalineta ¡ben alerta a parlar ni motar per no destapar sa sogra!

Però bé poreu considerar com devia trobarse aquell coret seu de mare.

JORDI DES RECÓ.

(Seyairá)

Notes bibliográfiques

El Espíritu | en el problema del trabajo | Discurso | del Ilmo. Sr. Dr. D. José Torres y Bages | Obispo de Vich | En la sesión inaugural | de la | *Semana Social de Barcelona* | Vich | Imprenta de Luciano Anglada | Plaza Mayor, 17 | 1910.—Un opuscle de 28 planes de 264 x 179 mm.

També es del Bisbe de Vich aquex discurs admirable, i també el mos ha

enviat, lo qual li agraim de tot cor. El va fer a sa inauguració de sa *Semana Social de Barcelona*, i va estar oportuníssim, demostrant, com dos i dos fan quatre, que's gran problema des treball no's pot resoldre sense s'esperit, sense sa Relligió, sense s'anima degudament planetjada segons Deu. No, no conseguirían may ses grans ni ses petites indústries resoldre ses ferestes i enviricollades questions entre's trabayadors i es patrons, entre's qui donen feyna i es qui'n fan, sense s'augment de sa Relligió, sense s'ingredient, sense s'element, sense s'esperit relligiós, qu'es lo que senyala i determina es drets i es devers d'uns i ets altres, es qui adjoja tots es cors a sa lley de Deu, i els umpl de caritat. Si, ab sa lley de Deu i ab sa caritat de Deu, posanthi ets homos tota sa seua bona voluntat, no hi ha questió demunt la terra entre homo i homo que no's pugua resoldre. De manera que fora de sa lley de Deu i de sa caritat de Deu no té compostura ni sortida bona es gran problema des trabay.

Axò es lo que demostra admirablement, incontrastablement el Bisbe de Vich dins aquex discurs seu, que l'acabá recordant aquell fet sublim que va passar no fa gayre anys a sa Colònia-Güell, devora Barcelona. Es una grandiosa fàbrica de texits, que son amo, En Güell, un gran catalanista i bon catòlic, va rodetar de cases, aont estàn de franc ets obrers de sa fàbrica, ab una església i escolles i un capellá, i metje i mestres per ells. Idò fa uns quants anys que a n-aquexa fàbrica un al·lot se cremá ses comes; i es metjes varen dir que no hi havia medi de curarleshi i les hi haurien de tayar, en no ésser que les hi vestissen de pell d'altri. Però ¿qui havia de voler donar sa pell per salvar aquell al·lot? No va ésser En Lerroux ni cap socialista ni republicà; va ésser es capellá de sa Colònia, que s'oferi a que li arrabassassen trossos de pell i ginyá 35 obrers de sa fàbrica i llavo dos frys de l'amo metex, d'En Güell, a que les tayassen també trossos de pell per empeltarla a n-aquell pobret. I los ho arrabassaren, i l'empeltaren a ses comes d'aquell al·lot, i se curá ben curat i ab ses comes ben concretes. Aqueys actes d'heroisme sols s'esperit relligiós los sap inspirar.

¿E-hu heu senti, trabayadors? Preniu llum de Na Pintora, i veyau de qui es que poreu esperar es bé, no sols de s'anima, sino també des cos. Es predicadors de sa república i des socialisme s'umplen sa boca de dir qu'ells venen a redimir i a salvar sa classe pobre. De paraules les no donen moltes aqueys predicadors a n-es pobres; de llengo los salven, pero de fets ¡ja hi van ben magres! ¿Aont e-hi ha hagut may cap predicador de sa república ni des socialisme qu'ha ja fet per cap pobre lo que va fer aquell venerable capellá de sa Colònia-Güell? ¿Quin d'ells ha volgut may donar sa seua pell per cap pobre? ¿Sa pell, m'has dit? Un rava tort! i encara si es surenc i brescat. Si es tendre, el s'estimarán més per ells. ¡Quines bréndoles! ¡quins buydapsans, Senyor!

¡Uey!

Ell no mos hi ha cabut un article ben saborós d'En Petitoy, ni un sobre En J. Moya contra D. Lluís Martí, ni un encals a s'animarol pudent per coses de Sölller, ni s'acabatay d'allò de sa femada quimica. Ja hu posarem dissapte qui vé, si Deu ho vol i Maria.

Dissapte passat, per erro de caixa, diguérem que's republicans de St. Llorens havien perduts perduts 71 vots, essent axí que només en perderen 17.